

## POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący)

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z wniosku D. W. i M. W.  
przy uczestnictwie likwidatora Spółdzielni Mieszkaniowej  
[...] "W." w likwidacji, Krajowego Ośrodka  
Wsparcia Rolnictwa w W. oraz A. A.  
o zasiedzenie,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 20 maja 2022 r.,  
zażalenia wnioskodawców  
na postanowienie Sądu Okręgowego w W.  
z dnia 10 lutego 2020 r., sygn. akt II Ca [...],

**1) odrzuca zażalenie,**

**2) przyznaje ze środków Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego  
w W. na rzecz adwokat D. K. – M. kwotę 120 (sto dwadzieścia)  
zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług z tytułu  
zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z  
urzędu wnioskodawcom w postępowaniu zażaleniowym.**

### UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 10 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy w W. odrzucił  
skargę D. W. i M. W. o wznowienie postępowania w sprawie z ich wniosku z

udziałem likwidatora Spółdzielni Mieszkaniowej [...] W. w likwidacji, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i A. A. o stwierdzenie zasiedzenia, zakończonej postanowieniem tego Sądu z dnia 14 stycznia 2019 r. w sprawie II Ca [...] oddalającym apelację wnioskodawców od postanowienia Sądu Rejonowego w T. z dnia 29 grudnia 2017 r. oddalającego ich wniosek. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Okręgowy wskazał, że skarżący nie wykazali, że skarga została oparta na powołanej przez nich ustawowej podstawie wznowienia; wskazał także, że skarga jest spóźniona.

W zażaleniu na to postanowienie, skarżący wniesli o jego uchylenie, zarzucając naruszenie art.410 § 1 k.p.c. oraz art.410 § 1 w zw. z art.401 pkt 2 k.p.c. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 394<sup>1</sup> § 2 k.p.c. w brzmieniu poprzedzającym wejście w życie ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469, dalej – „ustawa nowelizująca”) stanowił, że w sprawach, w których przysługiwała skarga kasacyjna, na postanowienia sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień określonych w art. 398<sup>1</sup> k.p.c., a także wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji, przysługiwało zażalenie do Sądu Najwyższego. Na gruncie tego przepisu w orzecznictwie i piśmiennictwie wyrażano poglądy, że zażalenie przysługuje na postanowienia sądu drugiej instancji, których przedmiotem jest: odrzucenie apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2001 r., III CZ 10/01, niepubl. i z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 34/18, niepubl.), umorzenie postępowania apelacyjnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2013 r., III CZ 12/13, niepubl. i z dnia 25 września 2014 r., II CZ 45/14, niepubl.), odmowa sporządzenia i doręczenia uzasadnienia wyroku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2013 r., II CZ 194/12, niepubl. i z dnia 30 października 2013 r., V CZ 48/13, niepubl.), odmowa uzupełnienia wyroku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2016 r., III CZ 5/16, niepubl. i z dnia 21 marca 2019 r., II CZ 113/18, niepubl.), a także odrzucenie skargi o wznowienie postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2006 r., II CZ 85/06, niepubl., z dnia 20 czerwca 2008 r., IV CZ 36/08, niepubl. oraz z dnia 8 września 2010 r., III PZ 6/10, OSNP 2012,

nr 1-2, poz. 12). Ustawa nowelizująca rozszerzyła grupę sytuacji, w których do rozpoznania zażalenia jest właściwy inny skład sądu pierwszej instancji, który wydał zaskarżone postanowienie (art. 394<sup>1a</sup>, art. 741 § 2 i art. 767<sup>4</sup> §1 k.p.c.). Przemodelowała także system tak zwanych zażaleń poziomych na postanowienia sądu drugiej instancji przez uzupełnienie zawartego w tym przepisie katalogu o postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu apelacji (nowy art. 394<sup>2</sup> § 1 k.p.c.). Ustawodawca uchylił także, z dniem 7 listopada 2019 r., dotychczasowy art.394<sup>1</sup> § 2 k.p.c., wskutek czego doszło do zasadniczej zmiany kręgu zaskarżalnych zażaleniem postanowień sądu drugiej instancji. *De lege lata* zażalenie to przysługuje jedynie na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające apelację i to bez względu na to, czy zapadło w sprawie, w której przysługuje skarga kasacyjna. W związku z tym w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz piśmiennictwie podniesiono, że po wejściu w życie ustawy nowelizującej zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania jest niedopuszczalne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2020 r., III CZ 13/20, niepubl., z dnia 27 maja 2020 r., V CZ 17/20, niepubl., z dnia 30 września 2020 r., I CZ 37/20, niepubl., z dnia 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 78/20, niepubl., z dnia 26 maja 2021 r., I CZ 20/21, niepubl. i z dnia 9 września 2021 r., III CZ 26/21, niepubl.). Analogiczne stanowisko zostało wyrażone w odniesieniu do innych postanowień sądu drugiej instancji kończących postępowanie w sprawie, z zastrzeżeniem wskazanych wprost w art. 394<sup>1</sup> § 1 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2020 r., I CZ 54/20, niepubl.).

W uchwale z dnia 7 października 2021 r., (III CZP 53/20, OSNC 2022, nr 4, poz.36) Sąd Najwyższy podniósł, że nie ma podstaw do przyjęcia, że postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę o wznowienie postępowania jest zaskarżalne zażaleniem poziomym na podstawie art.394<sup>2</sup> § 1 k.p.c. stosowanego *per analogiam* i opowiedział się za poglądem zgodnie z którym, na postanowienie to nie przysługuje zażalenie. W uzasadnieniu tej uchwały wskazał także że zaskarżalność orzeczeń sądu drugiej instancji, w tym postanowień zapadających na tym etapie postępowania, ma w kodeksie postępowania cywilnego charakter wyjątkowy. Poszerzenie kręgu przypadków, w których

zażalenie nie ma dewolutywnego charakteru, nie zmienia tego stanu rzeczy; przeciwnie uchylenie ustawą nowelizującą art. 394<sup>1</sup> § 2 k.p.c., przy uwzględnieniu dodanego jednocześnie przepisu art. 394<sup>2</sup> § 1 k.p.c., wzmacnia to stanowisko. Za koniecznością zachowania wyjątkowego charakteru przypadków zaskarżalności postanowień sądu drugiej instancji przemawiają, w ocenie Sądu Najwyższego, względy systemowe i celowościowe wynikające z pozycji procesowej sądu drugiej instancji i dążenia do sprawności postępowania (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2021 r., III CZP 14/20, OSNC 2021, nr 7-8, poz. 47). W modelu dwuinstancyjnego postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji RP) orzeczenia zapadające na szczeblu drugiej instancji są co do zasady prawomocne z chwilą wydania, także wtedy, gdy konkretna kwestia zostaje rozstrzygnięta przez sąd drugiej instancji po raz pierwszy, nie zaś na skutek weryfikacji orzeczenia sądu pierwszej instancji. Odmierna rola procesowa sądu drugiej instancji uzasadnia *per se* specyficzne ukształtowanie sposobu zaskarzania orzeczeń zapadających w tej fazie postępowania, w tym zwięźlenie granic ich kontroli, bez względu na to, że charakter czynności dokonywanych w związku z wydaniem konkretnej decyzji procesowej może być taki sam w sądzie pierwszej i drugiej instancji. Znamienne jest w tym kontekście, że przykłady, w których w judykaturze zaakceptowano analogię z przepisów dopuszczających wniesienie zażalenia, dotyczą postanowień sądu pierwszej instancji, aprobaty takiej brak natomiast w odniesieniu do orzeczeń sądu drugiej instancji.

W tym stanie rzeczy, zażalenie wnioskodawców podlegało odrzuceniu jako niedopuszczalne (art. 394<sup>1</sup> § 3 w zw. z art. 398<sup>6</sup> § 2 i 3 k.p.c.). Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego w odniesieniu do pełnomocnika wnioskodawców z urzędu będącego adwokatem znajduje oparcie w art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r.- Prawo o advokaturze (tekst jedn. Dz.U. z Dz.U.2020 r., poz.1651) oraz § 16 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 11 pkt 1 i § 8 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz.18 ).

a.s.

